

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Pilot spending review met betrekking tot het stelsel van dienstencheques

Samenvatting: Met steun van de Ondersteuningsdienst voor Structurele Hervormingen van de Europese Commissie, bereidt het Departement Financiën en Begroting de structurele verankering van spending reviews in de begrotingsprocessen voor. Hierbij wordt een bepaalde maatregel grondig onder de loep genomen. Deze waardevolle tool voor structurele en diepgaande beleidsevaluatie kan bijdragen tot een meer groeivriendelijke samenstelling van de begroting en tot efficiëntie-besparingen of het vrijkomen van budgettaire ruimte die ingezet kan worden voor nieuwe beleidsimpulsen, bijkomende groeibevorderende investeringen of een verlaging van de belastingen.

Het Departement Financiën en Begroting finaliseerde samen met het Departement Werk een spending review-pilootproject betreffende het systeem van de dienstencheques.

De pilot spending review werd uitgevoerd door de departementen FB en WSE met de steun van de ondersteuningsdienst voor structurele hervormingen (SRSS) van de Europese Commissie. Tijdens de pilot stelde de SRSS twee experts ter beschikking. Eén expert was vertrouwd met het proces van de spending reviews op zich, de andere expert met de topic, diensten aan huishoudens. De pilot liep van februari 2018 tot juni 2019.

De topic van de pilot was het stelsel van de dienstencheques. Die keuze lag omwille van een aantal redenen voor de hand. Binnen het beleidsdomein WSE is dat de maatregel met het grootste budgettaire gewicht. Ook heeft sinds de overdracht in 2015 van het stelsel naar de Gewesten de Vlaamse overheid de regeling ongewijzigd gelaten zodat vroeg of laat een evaluatie van de federaal uitgewerkte regeling zich opdringt. Ten slotte is er kritiek uit academische hoek op het stelsel van de dienstencheques.

Tijdens de pilot werden vier workshops gehouden waarbij de departementen, de experts, SRSS en afhankelijk van de agenda ook de externe onderzoekers aanwezig waren. Als output heeft de pilot een eindrapport (zie bijlage)

De pilot heeft een aantal belangrijke resultaten opgeleverd:

- Gebruikers van de dienstencheques zijn in kaart gebracht alsook de doelgroepen van de fiscale voordelen

- Schatting van de elasticiteit van de vraag naar dienstencheques met betrekking tot de fiscale voordelen aan de hand van een natuurlijk experiment
- Schatting van het deadweight effect op de arbeidsmarkt
- Een berekening van de terugverdieneffecten voor elk van de betrokken overheden waaruit een asymmetrische verdeling van de kosten en baten tussen de betrokken overheden blijkt
- Een theoretische beoordeling van de rendabiliteit van de sector, dit werd geconcretiseerd en geactualiseerd in de uitgebreide rendabiliteitsanalyse door het departement WSE
- Beleidsvoorstellen rond de financiering, en organisatie van de sector
- Een sjabloon om alternatieve beleidsmaatregelen te evalueren

Een eerste evaluatie van de pilot is gebeurd in de technische nota “Flanders, Integrating Spending Review in the Budgetary System” van Marco Cangiano, Riccardo Ercoli en Johannes Hers (mei 2019). Die drie experts hebben op vraag van het departement FB en in het verlengde van de pilot de in Vlaanderen gangbare begrotingsprocessen doorgelicht met het oog op een succesvol implementeren van de tool spending review.

In hun analyse wijzen de drie experts erop dat een aanpassing van onze begrotings- en beleidsprocessen een noodzakelijke voorwaarde is opdat spending reviews een toegevoegde waarde hebben. De integratie van beleids- en begrotingsdocumenten (VCO) zijn in hun ogen belangrijke stappen maar cruciaal is dat beleid en begroting meer vanuit een meerjarenperspectief worden benaderd.

Met het oog op een systematische uitrol van spending reviews raden de experts aan dat in deze legislatuur elk beleidsdomein een spending review zou uitvoeren, met topics gekozen in het voorjaar van jaar t, te beëindigen in voorjaar van jaar t+1 zodat de resultaten kunnen worden meegenomen bij begrotingsopmaak van jaar t+2. Mogelijke topics zijn maatregelen met een aanzienlijke budgettaire massa of met hoge jaar-op-jaar groeivoeten of uitgaven bij constant beleid in domeinen die verzekerd zijn van extra budgettaire middelen.

Wat de beheersstructuur betreft, wordt een spending review best uitgevoerd door het departement van het betrokken beleidsdomein – die kent de beleidsmaatregelen en heeft toegang tot data – tesamen met het departement FB. Externe experts kunnen ook zinvol zijn om kwaliteit en geloofwaardigheid van de oefening te borgen. Transparantie draagt ook bij tot de effectiviteit en credibiliteit van de spending reviews. Het mandaat en vervolgens ook de resultaten en evaluaties publiek maken, verkleinen de kans dat de conclusies en beleidsaanbevelingen naar de prullenmand worden verwezen. Het staat een kabinet natuurlijk altijd vrij om de conclusies of aanbevelingen niet te volgen. In vele staten wordt hiervoor de ‘volg of verklaar’ strategie toegepast m.b.t. resultaten van een spending review. Op basis van deze evaluatie van het pilootproject bekijken we hoe we dit instrument verder kunnen uitrollen.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed.

Matthias DIEPENDAELE

Bijlage:

- Het finale rapport 'The pilot spending review on service vouchers'